

Logopedárium od A do Ž

Komplexní péče o rozvoj jazyka a řeči pro MŠ i ZŠ

www.forum-media.cz

LOGOPEDÁRIUM

od A do Ž

**Komplexní péče
o rozvoj jazyka a řeči pro MŠ i ZŠ
aneb Hrátky s hláskami a slovy
pro školky a školy**

duben 2024

1. Řečový vývoj a opožděný řečový vývoj

- 1.1 Počátky dětského řečového vývoje
- 1.2 Prevence poruch řeči
- 1.3 Otázka kompetencí v oboru logopedie
- 1.4 Opožděný vývoj řeči
- 1.5 Řečový vývoj v bilingvní rodině a interkulturní výchova
- 1.6 Fonologické uvědomování u dětí předškolního věku
- 1.7 Jazykové roviny řeči – součást ontogenetického vývoje
- 1.8 Grafomotorika ve vývoji dětí a nejčastější obtíže
- 1.9 Strategie k rozvoji řeči
- 1.10 Strategie k rozvoji řeči – další tipy

2. Vývojové poruchy a logopedické vady

- 2.1 Diferenciální diagnostika vývojových poruch řeči
- 2.2 Vývojová dysfázie
 - 2.2.1 Terapie vývojové dysfázie
- 2.3 Dyslalie
 - 2.3.1 Přípravná cvičení, která lze provádět v rámci činností v rodině i v MŠ
- 2.4 Vývojová dysartrie
- 2.5 Balbuties – koktavost
 - 2.5.1 Terapie koktavosti u dětí a žáků
- 2.6 Tumultus sermonis – breptavost
- 2.7 Mutismus
- 2.8 Sluchové postižení
 - 2.8.1 Rozvoj funkční komunikace u dětí s kochleárním implantátem
- 2.9 Dysfagie u dětí
- 2.10 Palatolalie – rozštěpy v orofaciální oblasti
- 2.11 Hyperkinetická dysfonie u dětí
- 2.12 Komunikace s dětmi s poruchami autistického spektra
- 2.13 Narušená komunikační schopnost u dětí se zrakovým postižením
- 2.14 Problematika komunikace dětí s mentálním postižením
- 2.15 Podpůrná opatření pro žáky s narušenou komunikační schopností
- 2.16 Senzorická integrace a vývoj řeči
- 2.17 Verbální dítě s autismem
- 2.18 Vývojová dysfázie, nebo autismus?

3. Dechová cvičení a hry

- 3.1 Hry s brčkem
- 3.2 Dechová cvičení v kruhu
 - 3.2.1 Dechová cvičení v kruhu
- 3.3 Foukáme jako vítr
- 3.4 Hrátky s dechem
- 3.5 Já a můj dech
- 3.6 Motivační hry s dechem
- 3.7 Dýchám, dýcháš, dýcháme – správným dýcháním ke zdraví
- 3.8 Dýchání a dechová technika

4. Cvičení na podporu zrakového a sluchového vnímání

- 4.1 Hry a cvičení na rozvoj zrakového vnímání a zrakové paměti u dětí s vývojovou dysfázií (Věk 3–4 roky, expresivní, středně těžká VD)
- 4.2 Hry a cvičení na rozvoj zrakového vnímání a zrakové paměti u dětí s vývojovou dysfázií (Věk 5–6 let, expresivní, středně těžká VD)
- 4.3 Hry pro rozvoj sluchového vnímání
- 4.4 Sluchové vnímání u předškolních dětí
- 4.5 Doporučené aktivity pro rozvoj sluchového vnímání u předškolních dětí
 - 4.5.1 Hry na rozvoj fonemického sluchu u předškoláka
 - 4.5.2 Rozvoj sluchového vnímání u předškolních dětí v mateřské škole
- 4.6 Rozvíjíme zrak dětí pomocí očních cviků a jógy
- 4.7 Jak vycvičit pozornost
- 4.8 Znaky a gesta ve zdravém řečovém vývoji
- 4.9 Hry pro zlepšení oslabeného sluchového vnímání
- 4.10 Význam sluchového a zrakového vnímání pro prvopočáteční čtení a psaní

5. Motorická a grafomotorická cvičení

- 5.1 Hry a cvičení na rozvoj hrubé motoriky u dítěte s vývojovou dysfázií (Věk 3–4 roky, expresivní, středně těžká VD)
- 5.2 Hry a cvičení na rozvoj hrubé motoriky u dítěte s vývojovou dysfázií (Věk 5–6 let, expresivní, středně těžká VD)
- 5.3 Hry a cvičení na rozvoj jemné motoriky u dítěte s vývojovou dysfázií (Věk 3–4 roky, expresivní, středně těžká VD)
- 5.4 Hry a cvičení na rozvoj jemné motoriky u dítěte s vývojovou dysfázií (Věk 5–6 let, expresivní, středně těžká VD)
- 5.5 Hry a cvičení na rozvoj grafomotoriky u dítěte s vývojovou dysfázií (Věk 3–4 roky, expresivní, středně těžká VD)

- 5.6 Hry a cvičení na rozvoj grafomotoriky u dítěte s vývojovou dysfázií
(Věk 5–6 let, expresivní, středně těžká VD)
- 5.7 Hry a cvičení na rozvoj motoriky mluvidel
(Věk 3–4 roky, expresivní, středně těžká VD)
- 5.8 Hry a cvičení na rozvoj motoriky mluvidel
(Věk 5–6 let, expresivní, středně těžká VD)
- 5.9 Grafomotorické cvičení s pohádkou o jabloňce – zima
- 5.10 Grafomotorické cvičení s pohádkou o jabloňce – jaro
- 5.11 Grafomotorické cvičení s pohádkou o jabloňce – léto
- 5.12 Grafomotorické cvičení s pohádkou o jabloňce – podzim
- 5.13 Cvičení pro aktivizaci těla
- 5.14 Cvičení pro rozvoj rytmického cítění
- 5.15 Pohybová hra O Nanynce

6. Artikulační cvičení

- 6.1 Didaktický materiál k procvičování hlásky B
- 6.2 Didaktický materiál k procvičování hlásky P
- 6.3 Didaktický materiál k procvičování hlásky M
- 6.4 Didaktický materiál k procvičování hlásky V
- 6.5 Didaktický materiál k procvičování hlásky F
- 6.6 Hlasová rozcvička: Výlet včelky Máji do vesmíru
- 6.7 Hlásky 4. a 5. artikulačního okrsku
- 6.8 Didaktický materiál k procvičování hlásky K
- 6.9 Didaktický materiál k procvičování hlásky G
- 6.10 Didaktický materiál k procvičování hlásky CH
- 6.11 Didaktický materiál k procvičování hlásky H
- 6.12 Správná tvorba vybraných hlásek
- 6.13 Didaktický materiál k procvičování hlásky D
- 6.14 Didaktický materiál k procvičování hlásky N
- 6.15 Didaktický materiál k procvičování hlásky T
- 6.16 Artikulační cvičení – hláska D
- 6.17 Artikulační cvičení – hláska N
- 6.18 Artikulační cvičení – hláska T
- 6.19 Didaktický materiál k procvičování hlásky C
- 6.20 Didaktický materiál k procvičování hlásky S
- 6.21 Didaktický materiál k procvičování hlásky Z
- 6.22 Artikulační cvičení – hláska C
- 6.23 Artikulační cvičení – hláska S

- 6.24 Artikulační cvičení – hláska Z
- 6.25 Artikulační cvičení – hláska Č
- 6.26 Didaktický materiál k procvičování hlásky Č
- 6.27 Didaktický materiál k procvičování hlásky Š
- 6.28 Didaktický materiál k procvičování hlásky Ž
- 6.29 Artikulační cvičení – hláska J
- 6.30 Artikulační cvičení – hláska L
- 6.31 Procvičování artikulačních dovedností v návaznosti na přirozený projev
- 6.32 Didaktický materiál k procvičování hlásky J
- 6.33 Didaktický materiál k procvičování hlásek Ď, ť, ň
 - 6.33.1 Procvičování hlásky Ď
 - 6.33.2 Procvičování hlásky ť
 - 6.33.3 Procvičování hlásky ň
 - 6.33.4 Společné procvičování hlásek Ď, ť, ň
- 6.34 Didaktický materiál k procvičování hlásky L
- 6.35 Didaktický materiál k procvičování hlásky R
- 6.36 Didaktický materiál k procvičování hlásky Ř
- 6.37 Artikulační cvičení – hláska Ř
- 6.38 Artikulační cvičení – hláska M
- 6.39 Artikulační cvičení – hláska P
- 6.40 Procvičování hlásky Ř
- 6.41 Hledačka k procvičení hlásky L
- 6.42 Materiál k procvičování skupiny STŘ

7. Všestranná péče o rozvoj jazyka a řeči

- 7.1 Kolektivní cvičení pro samohlásky
- 7.2 Kolektivní cvičení pro hlásku B
- 7.3 Kolektivní cvičení pro hlásku P
- 7.4 Kolektivní cvičení pro hlásku M
- 7.5 Kolektivní cvičení pro hlásku V
- 7.6 Kolektivní cvičení pro hlásku F
- 7.7 Básničky na hlásky 1. artikulačního okrsku
- 7.8 Hudební činnosti v logopedické prevenci (1)
- 7.9 Hudební činnosti v logopedické prevenci (2)
- 7.10 Kolektivní cvičení pro hlásku K
- 7.11 Kolektivní cvičení pro hlásku G
- 7.12 Kolektivní cvičení pro hlásku CH
- 7.13 Kolektivní cvičení pro hlásku H

- 7.14 Kolektivní cvičení pro hlásku C
- 7.15 Kolektivní cvičení pro hlásku D
- 7.16 Kolektivní cvičení pro hlásku N
- 7.17 Kolektivní cvičení pro hlásku Z
- 7.18 Kolektivní cvičení pro hlásku T
- 7.19 Kolektivní cvičení pro hlásku C
- 7.20 Kolektivní cvičení pro hlásku S (1)
- 7.21 Kolektivní cvičení pro hlásku S (2)
- 7.22 Kolektivní cvičení pro hlásku Č (1)
- 7.23 Kolektivní cvičení pro hlásku Č (2)
- 7.24 Kolektivní cvičení pro hlásku Š
- 7.25 Kolektivní cvičení pro hlásku Ž
- 7.26 Kolektivní hry pro hlásky Č, Š, Ž
- 7.27 Kolektivní cvičení pro hlásku J
- 7.28 Kolektivní cvičení pro hlásku L
- 7.29 Vybrané aktivity pro zlepšení výslovnosti
- 7.30 Kolektivní cvičení pro hlásky Ď, ť, ň
- 7.31 Kolektivní cvičení pro hlásku R
- 7.32 Hádej, kdo je to – Hra pro rozvoj komunikačních schopností
- 7.33 Hry pro rozvoj vyjadřovacích schopností
- 7.34 Kolektivní cvičení pro hlásku Ř
- 7.35 Logochvilky – 1. část
- 7.36 Logochvilky – 2. část
- 7.37 10 her s logopedickými kartičkami
- 7.38 Kartičky s obrázky pro rozvoj motoriky mluvidel
- 7.39 Desková hra Pusinkohrátky se zvířátky
- 7.40 Cvičení v rámci logopedické prevence
- 7.41 Vezměte logopedii do přírody
- 7.42 Hry k posilování sluchové analýzy v předškolním věku

8. Terapeutické metody a postupy

- 8.1 Augmentativní a alternativní komunikace
- 8.2 Koncepty zahrnující terapii k poruchám polykání
- 8.3 Využití arteterapeutické techniky „Doteky hlíny“ u klientů s vývojovou poruchou řeči
- 8.4 Podpora fonemického sluchu a komunikačních dovedností u dětí se sluchovým postižením
- 8.5 Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem

- 8.6 Dítě/žák s rizikem vzniku specifických poruch učení
- 8.7 Afázie u dětí
- 8.8 Využití dramatické výchovy a dramaterapie v logopedii
- 8.9 Řeč emocí a těla: Vizualizace a bodyterapeutické techniky v logopedii
- 8.10 Terapie prostřednictvím Johansenovy individualizované auditivní stimulace (JIAS)
- 8.11 Rhinolalie zavřená
- 8.12 Trénink jazykových schopností podle D. B. Elkonina
- 8.13 Metoda Snoezelen-MSE u dětí s poruchami komunikace
- 8.14 Dítě s odlišným mateřským jazykem v MŠ
- 8.15 Logopedie v hiporehabilitaci
- 8.16 Reedukace u dětí s grafomotorickými problémy
- 8.17 Správné sezení při logopedické terapii
- 8.18 Vliv dětské jógy na řeč
- 8.19 Komplexní speciálně pedagogický přístup pro děti s vývojovými obtížemi v MŠ
- 8.20 Jak podpořit dítě v raném věku k rozvoji řeči

9. Praktické pomůcky, nástroje a prostředky

- 9.1 Snadná výroba individualizovaných pomůcek a učebních materiálů s programy SymWriter a Boardmaker
- 9.2 Montessori pomůcky pro rozvoj jazykové oblasti
- 9.3 Stolní hry pro rozvoj jazykových dovedností
- 9.4 Počítačové programy a aplikace v logopedii
- 9.5 Raketofix aneb Navštivte cizí planety
- 9.6 Moderní technologie při práci s předškolními dětmi
- 9.7 Využití obrázkových razítek v logopedii
- 9.8 Logopedické kartičky
- 9.9 Systém názorných didaktických pomůcek pro logopedickou prevenci
- 9.10 Logopedická pomůcka Smart Mouth
- 9.11 Hry a pomůcky na podporu sluchové diferenciaci sykavek
- 9.12 Panenky Persona Dolls proti komunikačním faulům
- 9.13 Obrázkové pomůcky v logopedii – kdy fungují a proč?
- 9.14 Pravolevá orientace
- 9.15 Hry k rozvoji řečových a jazykových schopností

10. Programy a projekty

- 10.1 VYKUK – terapeutický materiál pro rehabilitaci narušené komunikační schopnosti
- 10.2 Logopedická zahrada
- 10.3 Výukové počítačové programy Mentio
- 10.4 Mobilní logopedická aplikace Slovohrátky
- 10.5 Aplikace AfaSlovník
- 10.6 Aplikace Včelka – hravé procvičování do školy i na doma

Pracovní listy

1.1 POČÁTKY DĚTSKÉHO ŘEČOVÉHO VÝVOJE

Potřeba komunikace je charakteristická pro každý živočišný druh. Avšak pouze komunikace lidského druhu je charakteristická řečí – **mluveným slovem**. Jedinec má predispozici k tomu, aby se naučil komunikovat mluveným slovem, avšak pokud tato predispozice **není rozvíjena** nebo je v některém z vývojových období přerušena, nemusí tato schopnost vzniknout nebo může být různým způsobem **oslabena**.

Význam
komunikace

Nutnost a potřeba komunikace je pevně zakotvena v lidstvu, protože již **v pravěku** byla nutná jakási forma komunikace lidí mezi sebou. Předpokládá se, že se nejednalo o artikulovanou řeč, ale pouze o **zvuky či skřeky**. Postupem času byl jednotlivým zvukům přidán význam a již se jednalo o ustálenou komunikační jednotku.

Vývoj řeči

Vývoj řeči můžeme považovat za jeden z nejpozoruhodnějších procesů v lidském životě. Při procesu osvojování řeči dochází v relativně krátkém časovém období k paralelnímu zvládnutí rozmanitých aktivit, které tvoří komplex řečových dovedností.

Dítě se učí imitovat slyšené, rozčlenit, dekodovat, porozumět, adekvátně užít, prosadit se v komunikaci a upoutat na sebe pozornost.

Komplex řečových dovedností:

Když mluvíme o relativně krátkém období, máme na mysli časový úsek asi do šesti let. I přesto však nemůžeme mluvit o ukončeném řečovém vývoji, protože vývoj řeči nás provází celým životem. Pro logopedického profesionála je důležité orientovat se v ontogenezi řeči u zdravých dětí a z ní poté vycházet při případných patologiích.

Musíme myslet na to, že vývoj řeči neprobíhá jako samostatný proces, ale je úzce spjat s vývojem sensorického vnímání, motoriky, myšlení, ale i sociálními vlivy, které na každé jednotlivé dítě působí.

Stadia řečového vývoje

Jednoduchá kategorizace vývoje dětské řeči se zaměřuje na **předřečová**, tedy přípravná stadia, a stadia **vlastního vývoje řeči**. V literatuře se s těmito pojmy setkáváme velmi často, avšak jednotnost v časových obdobích se liší jak v literatuře, tak v praktickém životě (opravdu některé děti začínají mluvit dříve a některé později a nemusí pod tím být skryta

4.9 HRY PRO ZLEPŠENÍ OSLABENÉHO SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ

Sluch je společně se zrakem pro vývoj komunikace a řeči velmi důležitý. Jsou to smysly, kterými **přijímáme informace** z okolního prostředí. Pro správný rozvoj v oblasti řeči je však klíčový a naprosto nenahraditelný právě sluch. **Bez sluchu není řeč.**

Děti se učí nápodobou. Musejí dobře slyšet, aby mohly zvuk správně napodobit. A to všechny frekvence zvuků. A musejí vědět, co slyší. Musejí mít v pořádku sluchové vnímání, tedy schopnost mozku **identifikovat a rozpoznat zvuky**.

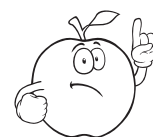
Kvalitní sluchové vnímání ➡ správná nápodoba slyšeného řeči.

Pokud má dítě oslabené sluchové vnímání, promítá se to negativně do rozvoje řeči a tím následně do rozvoje myšlení, ovlivňuje to proces učení, osvojování si dovedností čtení a psaní. Pokud mluvíme o oslabeném sluchovém vnímání, jedná se o něco jiného než o **poruchu sluchu**, kdy je dítě neslyšící nebo nedoslýchavé. Oslabené sluchové vnímání mohou mít i děti, které mají sluch v pořádku.

Oslabené
sluchové
vnímání

Jde tedy o schopnosti dítěte se zdravým sluchem **vnímat a rozlišovat** jednotlivé zvuky, hlásky, slabiky, slova, jejich drobné rozdíly, jejich rytmus a intonaci, zapamatovat si jejich obsah a přenést je do vlastního projevu – **čtení či psaní**. Deficity v oblasti sluchového vnímání u dětí školního věku se mohou pojit s **procesem učení** jako takovým.

Sluch je smysl, kterým žáci základních škol získávají většinu informací, proto je pro proces učení důležité, aby byl tento smysl **zcela rozvinutý**. Jinak může docházet k nepochopení učiva a jeho špatnému zapamatovávání.

Vývoj sluchového vnímání

Vývoj sluchového vnímání je postupný. Děti se svůj sluch v průběhu života **učí používat**. Předpokladem tedy není jen mít v pořádku sluch, ale důležité je **podnětné prostředí**, které dítě těmto podnětům vystavuje.

Již u maminky v bříšku dítě vnímá zvuky. Rozpozná maminčin hlas, příjemnou, uklidňující hudbu nebo rozrušující hluk. Po narození se rozvíjí **sluchová diferenciac**e, řeč je vnímána dítětem nejprve globálně, později dochází k přesnějšímu sluchovému **rozlišování zvuků** řeči.

Sluchová
diferenciac

4.10 VÝZNAM SLUCHOVÉHO A ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ PRO PRVOPOČÁTEČNÍ ČTENÍ A PSANÍ

Se systematickou výukou čtení a psaní se většina žáků setkává poprvé v první třídě. Toto období klade na žáky nemalé nároky. Vycházíme zejména z požadavků na výuku čtení a psaní **analyticko-syntetickou metodou**, kterou využívají pedagožky, s nimiž spolupracujeme, a máme s ní proto nejvíce zkušeností. Mnohé informace se dají využít i u jiných metod výuky čtení a psaní, ať už je to metoda **genetická**, **metoda splývavého čtení**, nebo například čtení **globální**.

Nástup
do školy

Výuka čtení a psaní

Výuka čtení a psaní je jedním z prvních milníků na cestě vzdělávání. Připravenost k osvojení si těchto dovedností může být u žáků prvních tříd **značně rozdílná**. Na naší škole se setkáváme s mnoha žáky, kteří vynikají specifickými vědomostmi nebo obecným přehledem, hlubokým zájmem o poznávání světa apod. V maximálním rozvoji jejich schopností jim často brání nedostatečné osvojení si čtení a psaní, které ve vzdělávání hraje důležitou roli. Přitom vnímáme, že pro usnadnění vstupu do světa čtení a psaní lze v rodině i ve škole (ať už základní, nebo mateřské) udělat mnohé.

Predispozice

Nevyzrálост v první třídě v klíčových oblastech může dětem zbytečně znepříjemnit školní léta. Podpora správným způsobem a v pravý čas s ohledem na nejbližší zónu vývoje je z našeho pohledu pomocnou rukou, kterou dnešní žáci opravdu potřebují. Někdy stačí vrátit se k obyčejným aktivitám, jako je třídění a skládání ponožek nebo dětské rozpočítadlo „Pluje mýdlo po Vltavě“, abychom dítěti pomohli. Podpora dozrávání oblastí potřebných pro psaní a čtení totiž podle našich zkušeností nespočívá jen ve vyplňování pracovních listů, ale zejména v návratu k činnostem, které na první pohled rozhodně nezapadají do škatulky školního vzdělávání.

Vzdělávání a nástup do základní školy je v naší společnosti neodmyslitelnou součástí životního příběhu dětí i dospělých. **Smysl a cíl** vzdělávání se s časem mění, stejně jako **metody a formy**. I v 21. století ale zůstává jedním ze základních výstupů schopnost číst a psát. Čtení a psaní i v současnosti zůstávají jedním z nejdůležitějších prostředků komunikace. Komunikace jako taková je jedním ze základních stavebních kamenů pro začlenění se do společnosti.

Osvojování
čtení a psaní

7.42 HRY K POSILOVÁNÍ SLUCHOVÉ ANALÝZY V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

Rozlišování prvků řeči je nutné procvičovat u všech dětí, zejména těch, které mají narušenou komunikační schopnost, schopnost fonemického rozlišování či trpí poruchou sluchu. Cvičení na rozlišování je třeba provádět popořádku a systematicky pod vedením odborníka.

Fonemické uvědomování

Při rozlišování prvků řeči nejprve začínáme od rozlišování mezi **dlouhými a krátkými** slovními spojeními, rozlišování mezi známými zvuky a slovy. Později přecházíme k rozlišování slabik. Dítě se později učí rozlišovat i samohlásky a souhlásky i v rámci tzv. fonemického sluchu. Přechází tedy od fonemického uvědomování k vývinu fonemického sluchu.

Tato schopnost analýzy (a syntézy) slov je důležitým předpokladem pro **psaní i čtení**. Pro dítě předškolního věku je nezbytné této problematice věnovat pozornost.

Analýza slova znamená uvědomění **jednotlivých slabik**, schopnost vytleskání a později také uvědomění si **jednotlivých hlásek**, ze kterých je slovo složeno a kterou hláskou začíná nebo končí.

Tabulka vývoje sluchové analýzy i syntézy dle Bednářové a Šmardové

Schopnost	Věk dítěte
Dokáže říci rozpočítadlo , roztleská slovo na slabiky .	4
Určí, zda se slova rýmují , najde ze tří slov rýmující se dvojici.	4,5–5
Určí počáteční hlásku slova, určí počet slabik , vyhledá rýmující se dvojice.	5
Určí slova začínající hláskou.	5–5,5
Určí poslední hlásku ve slově.	5,5–6
Jednoslabičné slovo analyzuje na hlásky, z hlásek složí jednoslabičné slovo , určí, zda slovo obsahuje danou hlásku , dokáže hrát slovní kopanou, určí poslední hlásku ve slově.	6–7
Analyzuje dvojslabičné slovo na hlásky v-o-d-a (sluchová analýza), složí dvojslabičné slovo k-o-l-o (sluchová syntéza).	7

8. 19 KOMPLEXNÍ SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÝ PŘÍSTUP PRO DĚTI S VÝVOJOVÝMI OBTÍŽEMI V MŠ

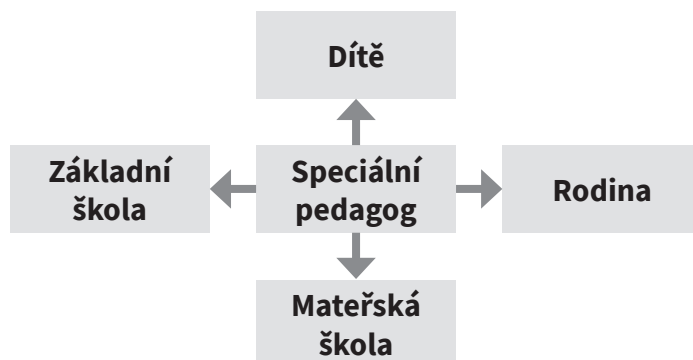
Jaké jsou aktuální trendy v oblasti speciálněpedagogického poradenství, prevence a náprav dětí s vývojovými (specifickými) obtížemi od kojence po školáka? Představíme si některé přístupy, které používáme v poradně Pohodová rodina a velmi dobře fungují. Pojďme se společně podívat na to, jak konkrétně může speciální pedagog z externí poradny pomáhat vám jako pedagogům a zároveň dětem s různými vývojovými obtížemi. Speciální pedagog participuje na rozvoji jakékoliv dovednosti z hlediska rozvoje a učení, zastřešuje nebo doplňuje práci s dítětem v rámci rodiny a spolupracuje s dalšími odborníky – pedagogy mateřských škol, logopedy, psychology, fyzioterapeuty, ortoptiky a foniatry atd.

Speciálněpedagogické poradny – významný článek moderního poradenství

Speciálněpedagogické poradny doplňují státní pedagogicko-psychologické poradny, které na nápravu a vedení rodiny mnohdy kvůli diagnostikám a nárokům administrativních úkonů nemají čas.

Soukromé poradny poskytují komplexní přístup při velmi účinných nápravách založených na neurovývojovém principu. Ten je přehledný a jednoduchý, proto jej rodiče pod vedením speciálního pedagoga zvládnou sami, a tak je tato forma terapie cenově dostupná. To, že se daří pracovat **nejen s dítětem**, ale i celou rodinou a často i mateřskou či základní školou, vede k lavinovému efektu změn, z nichž nejvíce těží „naše“ děti, které se stávají spokojené a konečně zažívají **pocit úspěchu**.

Spolupráce
se speciálním
pedagogem

8.20 JAK PODPOŘIT DÍTĚ V RANÉM VĚKU K ROZVOJI ŘEČI

Raným věkem rozumíme období od narození do tří let dítěte. V rámci ontogeneze dětské řeči si toto období můžeme rozdělit na období **preverbální** (od narození do 12 měsíců věku, před prvními slovy) a **verbální** období, kdy dítě začíná produkovat první slova.

Ontogeneze řeči

Fáze vývoje řeči

Novorozenci produkují biologicky podmíněné zvuky, vyhledávají lidský obličej, přičemž jejich schopnost vidění je ještě výrazně omezena. Objevuje se **sociální úsměv**.

Během **prvního půlroku** života dochází k vzrůstu motorické a vokalizační variability projevů miminka. Miminko dokáže zacílit pohled na předmět a manipulovat s ním. Objevuje se pudové žvatlání. V **druhém půlroce** života dítě reduplikačně žvatlá, rozpoznává známé osoby, vyjadřuje své pocity a potřeby ukázáním na objekt zájmu, mává „pápá“, produkuje první **protoslova**, předstupně prvních slov.

Od 12 měsíců se v řeči dítěte objevují první slova, tj. slova, která mají ustálený význam. Většinou část prvních slov tvoří slova, jež na něco odkazují nebo popisují vztahy mezi objekty (*to, toto, ne, pryč*), tedy **nikoliv podstatná jména**, jak je všeobecně zažito. Ve věku **od jednoho roku do 18 měsíců** dítě komunikuje pomocí **jednoslovných výpovědí**, ukazuje na předměty, navazuje oční kontakt, má snahu opakovat slova.

Mezi 18 a 24 měsíci věku chápe dvousložkové pokyny, dochází k rychlému nárůstu slovní zásoby, začínají se objevovat první otázky typu *Kde?* Ve hře dítě předstírá, začíná spojovat do **dvouslovných výpovědí**.

Víceslovné výpovědi

V období 24–28 měsíců věku dítě začíná spojovat do trojslovných výpovědí, mluví o osobách, které nejsou v danou chvíli přítomny, hovoří o dějích z minulosti. V tomto období dochází k největšímu **nárůstu slovní zásoby**. Dítě často pojmenuje základní geometrické tvary, rozměry předmětů rozlišuje na malé vs. velké.

V 28–30 měsících věku začíná pojmenovávat základní barvy, zpívá jednoduché písničky, rozumí mluvené řeči, rozumí předložkám a zájmenům, tvoří rozvitě věty, rozumí jednoduchým časovým a prostorovým vztahům.

Dítě ve věku **30–36 měsíců** se zapojuje do dialogu, spontánně komentuje hru, používá všechny sémantické kategorie.

9.15 HRY K ROZVOJI ŘEČOVÝCH A JAZYKOVÝCH SCHOPNOSTÍ

Hra je pro děti jednou z nejpřirozenějších činností. Přináší jim radost, zábavu a je velmi efektivním prostředkem pro podporu rozvoje řečových a jazykových schopností. Vzdělávací hry Logotoč podněcují různé aspekty jazykového vývoje hravou a nenásilnou formou.

HRY K ROZVOJI SLOVNÍ ZÁSObY

Slovní zásoba hraje klíčovou roli ve vývoji dítěte. Rozvinutá aktivní i pasivní slovní zásoba umožňuje efektivní komunikaci, posiluje **kritické myšlení**, ovlivňuje školní úspěšnost a sociální interakci.

Logotoč – slovesa

Zažijte dobrodružství se skřítkem Vítkem! Vzdělávací hra Logotoč nabízí efektivní spojení zábavy a učení a smysluplný rozvoj dětí hravou formou. Kromě rozvoje slovní zásoby podporuje hra **paměť**, **pozornost**, posiluje zrakové a sluchové vnímání a rozvíjí **logické myšlení** a představivost.

Rozvoj
kognitivních
funkcí

Pro koho je hra vhodná?

- Pro všechny děti od čtyř let, které chcete rozvíjet a podpořit v jejich správném vývoji,
- pro děti s logopedickými obtížemi (například děti, v jejichž slovní zásobě je redukován počet sloves, děti s vývojovou dysfázií, mentálním či sluchovým postižením, děti s PAS apod.).

Co hra obsahuje?

- 100 kartiček s obrázky znázorňujícími činnosti,
- hrací desku,
- kruh se šipkou,
- metodický návod,
- figurku.

Jak se hra hraje?

Hra začíná přečtením krátkého příběhu o skřítku Vítkovi. Následně dítě roztočí šipku na kruhu a čeká, až se šipka zastaví na jednom ze šesti polí s následujícími úkoly: pojmenuj, předveď, povídej, zapamatuj si, hádej, roztříd'. Podle typu úkolu předkládá dospělý kartičky s obrázky a dítě plní úkol. Pokud úkol splní, posune figurku na hracím plánu o jedno pole dopředu. V opačném případě zůstává stát na místě. Cílem hry je splnit dvanáct úkolů a pomoci skřítku Vítkovi na jeho cestě za dobrodružstvím.

První slova s medvídkem Tomíkem

Hra zaměřující se na rozvoj prvních slov, mezi která patří zvukomalebná slova neboli **cito-slovce**.

Pro koho je hra vhodná?

- Pro podporu rozvoje řeči všech dětí od dvou let,
- pro děti s logopedickými obtížemi (například pro děti, u nichž netrpělivě čekáte na první slova, děti s malou slovní zásobou, obtížemi v porozumění řeči apod.).

Co hra obsahuje?

- 60 prvních slov a 6 šablon (120 karet),
- šablonu medvídky Tomíky,
- podrobný metodický návod.

Co hra obsahuje?

- Šablonu žraloka,
- 60 obrázků (tj. 30 dvojic rýmovaných slov),
- metodický návod.

Jak se hra hraje?

Úkolem dítěte je najít dvojici obrázků, jejichž názvy se rýmují, a hodit je žralokovi do tlamy. Vhazováním obrázků si dítě procvičí koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku a zároveň bude motivované ke hře.

Poskládej si vtipnou pizzu – vytleskáváme slova a určujeme počet slabik

Pizza s hranolky nebo snad pizza s banánem? Ve hře Poskládej si vtipnou pizzu se fantazii meze nekladou! Cílem hry je naučit se **rozkládat slova na slabiky** a určovat jejich počet.

Pro koho je hra vhodná?

- Pro všestranný rozvoj dětí od čtyř let,
- pro děti s obtížemi ve sluchové percepci.